

Zadeva C-12/22

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

6. januar 2022

Predložitveno sodišče:

Okresný súd Prešov (Slovaška)

Datum predložitvene odločbe:

13. december 2021

Tožeča stranka:

UR

Tožena stranka:

365.bank a. s.

Predmet postopka

Potrošniški kredit – Varstvo potrošnikov – Direktiva 2008/48/ES – Direktiva 93/13/EGS – Elementi potrošniške kreditne pogodbe – Trajanje potrošniške kreditne pogodbe – Zastaranje zahtevka za vračilo neupravičene obogatitve, ki jo je ponudnik pridobil na račun potrošnika – Načelo učinkovitosti in začetek zastaralnega roka

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga prava Unije; člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

Ali podatki, navedeni v potrošniški kreditni pogodbi, sklenjeni 21. decembra 2016, opisani v tej predložitveni odločbi, ustrezajo jasnemu in jedrnatemu opisu vrste kredita, kot se zahteva s členom 10(2)(a) Direktive 2008/48/ES?

Ali podatki, navedeni v potrošniški kreditni pogodbi, sklenjeni 21. decembra 2016, opisani v tej predložitveni odločbi, ustrezajo jasni in jedrnatih navedbi trajanja kreditne pogodbe, kot se zahteva s členom 10(2)(c) Direktive 2008/48/ES?

Ali podatki, navedeni v potrošniški kreditni pogodbi, sklenjeni 21. decembra 2016, opisani v tej predložitveni odločbi, ustrezajo jasnemu in jedrnatemu opisu vrste kredita, kot se zahteva s členom 10(2)(g) Direktive 2008/48/ES, in ali

- **mora potrošniška kreditna pogodba vključevati matematično formulo za izračun EOM, vključno z upoštevnimi spremenljivkami, in sam izračun,**
- **zadostuje, da so v besedilu potrošniške kreditne pogodbe navedene spremenljivke, potrebne za izračun EOM, ali pa je treba te spremenljivke ponovno navesti z izrecno navedbo, da gre za predpostavke za izračun EOM?**

Ali je mogoče Direktivo 93/13/EGS razlagati tako, da mora nacionalna zakonodaja ali nacionalna praksa sodišču nalagati, da pogodbeni pogoji razglasi za nepošten tudi po prenehanju pogodbenega razmerja, kot je to v obravnavanem primeru?

Ali je v nasprotju s celotno Direktivo Sveta 93/13/EGS in zlasti s peto uvodno izjavo te direktive (ker potrošniki na splošno ne poznajo predpisov, ki v drugih državah članicah urejajo pogodbe za prodajo blaga ali storitev; ker jih lahko to nepoznavanje odvrne od neposrednih transakcij za nabavo blaga ali storitev v drugi državi članici) takšna sodna praksa, v skladu s katero se v primeru očitane pomanjkanja obveznega elementa v potrošniški kreditni pogodbi predpostavlja, da je bilo to dejstvo potrošniku znano že ob podpisu kreditne pogodbe, zlasti če je potrošnik na drug način potrdil, da se je seznanil s kreditno pogodbo, s tem da je podpisal katerega od drugih povezanih kreditnih dokumentov (na primer obrazec s standardnimi informacijami o potrošniškem kreditu, seznam prejetih dokumentov itd.)?

Ali je v nasprotju z načelom varstva potrošnikov in načelom učinkovitosti, če nacionalno pravo za vložitev zahtevkov iz naslova neupravičene obogatitve, ki jo je ponudnik pridobil na račun potrošnika, določa subjektivni in tudi objektivni zastaralni rok, ki temelji na nevtralnem merilu (obstoje neupravičene obogatitve), tako da določitev začetka zastaralnega roka ni v celoti prepuščena presoji potrošnika in da tudi ponudnik nima dejanske možnosti obrambe z ugovorom zastaranja?

Ali je v skladu z načelom varstva potrošnikov in načelom učinkovitosti, da se vsaka pomanjkljivost v potrošniški kreditni pogodbi, ki jo je pripravil ponudnik, brezpogojno šteje za posledico namernega ravnanja ponudnika?

Ali je treba načelo učinkovitosti iz spodaj navedenih sodb Sodišča Evropske unije razlagati tako, da mora zastaralni rok za neupravičeno obogatitev, pridobljeno zaradi brezobrestne in neodplačne narave kredita zaradi napake, začeti teči šele od trenutka, ko sodišče odloči o tej napaki (na primer tako, da ugotovi, da je kredit brezobresten in neodplačen)?

Od katerega trenutka se v skladu z načelom učinkovitosti, uporabljenim v spodaj navedenih sodbah Sodišča Evropske Unije, zahteva, da začne teči zastaralni rok?

Navedene določbe prava Unije in sodna praksa Sodišča

Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS: zlasti člen 10(2)

Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah: zlasti člen 3

Sodba Sodišča v zadevi C-485/19 (točka 1 izreka)

Sodba Sodišča v združenih zadevah C-224/19 in 259/19 (točka 4 izreka)

Sodba Sodišča v združenih zadevah C-776/19 in C-782/19 (točka 1 izreka)

Navedena nacionalna zakonodaja

Zákon č. 129/2010 Z.z. o spotřebitel'ských úveroch (zakon št. 129/2010 o potrošniških kreditih)

9(2) – Poleg splošnih elementov, določenih v civilnem zakoniku, mora potrošniška kreditna pogodba vsebovati naslednje elemente:

(a) vrsta potrošniškega kredita,

(f) trajanje potrošniške kreditne pogodbe in datum končnega odplačila potrošniškega kredita (od 1. maja 2018 – obdobje trajanja potrošniške kreditne pogodbe),

(k) efektivna letna obrestna mera in skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik, izračunana na podlagi podatkov, veljavnih v času sklenitve potrošniške kreditne pogodbe; treba je navesti vse predpostavke, uporabljene za izračun efektivne letne obrestne mere.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. (civilni zakonik št. 40/1964), člen 107:

(1) Pravica do povračila koristi, pridobljene z neupravičeno obogatitvijo, zastara dve leti od dneva, ko je upravičenec izvedel za neupravičeno obogatitev in za osebo, ki se je obogatila na njegove stroške. (Opomba sodišča – gre za subjektivni zastaralni rok)

(2) Pravica do povračila koristi, pridobljene z neupravičeno obogatitvijo, zastara najpozneje po treh letih, v primeru namerne neupravičene obogatitve pa po desetih letih, šteto od dneva, ko je prišlo do neupravičene obogatitve. (Opomba sodišča – gre za objektivni zastaralni rok)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Tožeča stranka je 21. decembra 2016 s toženo stranko sklenila potrošniško kreditno pogodbo, na podlagi katere je bil tožeči stranki одобren kredit v višini 5000 EUR, ki se odplačuje v 96 mesečnih obrokih po 83,89 EUR, s končnim rokom odplačila 25. decembra 2024.
- 2 V pogodbi med tožečo in toženo stranko je bilo v odstavku 2.2 z naslovom „Osnovni parametri kredita“ navedeno, da gre za namenski kredit, namenjen refinanciranju. V istem odstavku so bili navedeni znesek odobrenega kredita, število mesečnih obrokov kredita, datum zadnjega odplačila kredita, znesek mesečnega obroka, znesek zadnjega mesečnega obroka, fiksna obrestna mera, EOM banke, povprečna EOM na trgu v odstotkih, nadomestilo za odobritev kredita, najvišji dovoljeni znesek nadomestila, skupni znesek, ki ga mora plačati kreditojemalec, datum zapadlosti prvega mesečnega obroka in datum zapadlosti vsakega naslednjega mesečnega obroka.
- 3 V kreditni pogodbi je bilo navedeno, da je pogodba sklenjena za določen čas, dokler niso poplačane vse obveznosti kreditojemalca do tožene stranke na podlagi kreditne pogodbe. Če je kredit odplačan v skladu s kreditno pogodbo, pogodba preneha na datum, ki je določen kot končni datum odplačila kredita. Odstavek 2.4 pogodbe vsebuje tudi odplačilni načrt, ki določa znesek vsakega obroka, razdeljen na glavnico in obresti, pri čemer prvi obrok zapade 25. januarja 2017, zadnji pa 25. decembra 2024.
- 4 Kar zadeva predpostavke za izračun EOM, pogodba poleg že navedenih podatkov vsebuje zlasti naslednjo določbo – EOM je bila izračunana ob predpostavki, da bo kreditojemalec prejel kredit v enkratnem dogovorjenem znesku na dan sklenitve kreditne pogodbe. Kreditna pogodba se nanaša na dogovorjeno obdobje, kreditojemalec in banka pa izpolnjujeta svoje obveznosti pod pogoji in na datume, določene v kreditni pogodbi. Pri izračunu EOM so bili upoštevani skupni stroški kreditodajalca v zvezi s kreditno pogodbo, razen stroškov, ki jih mora potrošnik plačati zaradi neizpolnitve katere koli obveznosti iz kreditne pogodbe.
- 5 Pogodbeno razmerje med strankama v sporu je trajalo, dokler tožeča stranka dne 16. februarja 2018 ni prostovoljno odplačala celotnega preostanka kredita v višini 5715,08 EUR.

- 6 Tožeča stranka v tožbi, ki jo je 16. septembra 2021 vložila pri Okresný súd Prešov (občinsko sodišče Prešov, Slovaška), predlaga, naj sodišče ugotovi, da je kredit brezobresten in brezplačen, da mora tožena stranka vrniti neupravičeno obogatitev v višini 715,08 EUR in da so pogodbeni pogoji nepošteni.

Glavne trditve strank v postopku v glavni stvari

- 7 **Tožeča stranka** trdi, da kreditna pogodba ne vsebuje elementov, ki jih zahtevata zakon št. 129/2010 o potrošniških kreditih in Direktiva 2008/48. Trdi, da pogodba ne opredeljuje dovolj naslednjih elementov:
- vrste kredita;
 - trajanja kreditne pogodbe;
 - navedba predpostavk za izračun efektivne letne obrestne mere je pomanjkljiva.
- 8 Tožeča stranka poudarja, da slovaški zakon o potrošniških kreditih v nasprotju z Direktivo zahteva navedbo ne le končnega datuma odplačila kredita, temveč tudi trajanja pogodbe. Člen 10(2)(c) Direktive je treba razlagati tako, da mora biti trajanje pogodbe navedeno v razponu od – do. Tožeča stranka se sklicuje na sodbo Krajský súd v Prešove (regionalno sodišče v Prešovu, Slovaška), zadeva št. 19Co/76/2019, ki v zvezi s trajanjem pogodbe *zahteva natančno navedbo, ali je bila pogodba sklenjena za nedoločen ali določen čas, v primeru določenega časa pa je treba navesti natančno čas trajanja pogodbe. Prav tako meni, da je treba informacije o trajanju pogodbe vključiti neposredno v samo potrošniško pogodbo, torej v dokument, ki ga je podpisal potrošnik. Poudarja, da slovaški zakon o potrošniških kreditih razlikuje med pojmom trajanje pogodbe in datum končnega odplačila potrošniškega kredita, zato mora pogodba vsebovati obe informaciji.*
- 9 Tožeča stranka se sklicuje tudi na sodbo Krajský súd v Prešove (regionalno sodišče v Prešovu), v skladu s katero pri navedbi EOM ne zadostuje samo navedba zneska EOM, ampak je treba navesti tudi vse predpostavke za izračun EOM. Te predpostavke so navedba zneska kredita, zneska obrokov[,] pogostosti obrokov, števila obrokov, obrestne mere in morebitnih provizij. V skladu s slovaško sodno prakso za izpolnitev zahteve po predpostavkah za izračun EOM sam znesek EOM ne zadošča, temveč mora pogodba vsebovati tudi **matematični izračun**, na podlagi katerega je kreditodajalec določil znesek EOM.
- 10 Kot trdi tožeča stranka, tako direktiva kot slovaški zakon o potrošniških kreditih zahtevata navedbo **vrste** potrošniškega kredita.
- 11 Tožeča stranka meni, da je kreditna pogodba zaradi neobstoja obveznih elementov brezobrestna in brezplačna, zastaralni rok pa začne teči od ugotovitve sodišča, da je kredit brezobresten in brezplačen.

- 12 Po mnenju **tožene stranke** so vsi elementi pogodbe, ki naj bi jih tožeča stranka pogrešala, navedeni tudi v „obrazcih s standardnimi informacijami o potrošniških kreditih“, v katerih:
- odstavek 2(a) določa: vrsta potrošniškega kredita – namenski kredit za refinanciranje.
 - Odstavek 2(d) določa: trajanje kreditne pogodbe – kreditna pogodba je sklenjena za določen čas, dokler niso odplačane vse obveznosti do banke po kreditni pogodbi. V primeru pravilnega plačila je trajanje kreditne pogodbe 96 mesecev, pri čemer je predvideni datum končnega odplačila kredita odvisen od datuma zapadlosti prvega obroka in ustreza odplačilu 96. mesečnega obroka.
 - Odstavek 3(b) določa: efektivna letna obrestna mera – EOM se izračuna na podlagi naslednjih podatkov: znesek potrošniškega kredita, znesek mesečnega fiksnega obroka, skupno število fiksnih obrokov, obrestna mera, nato pa je navedeno, kaj je bilo točno vključeno v pogodbo.
- 13 Tožena stranka je zato prepričana, da je izpolnila zahteve tako direktive kot slovaškega zakona o potrošniških kreditih. Po mnenju tožene stranke je bila tožba za ugotovitev, da je kredit brezobresten in brezplačen, za vračilo neupravičene obogatitve in za ugotovitev nepoštenosti pogodbenega pogoja vložena tri leta po odplačilu kredita in je zato očitno špekulativna.
- 14 Tožena stranka nadalje poudarja, da je tožeča stranka prejela obrazec s standardnimi informacijami o potrošniškem kreditu 16. decembra 2016, to je pet dni pred sklenitvijo kreditne pogodbe, zato je imela dovolj časa, da v primeru, da ji nekateri elementi niso bili jasni, pred podpisom pogodbe sprejme potrebne ukrepe za njihovo pojasnitev.
- 15 Tožena stranka se sklicuje na sodbo Sodišča v zadevi C-290/19, v skladu s katero je kreditodajalec izpolnil svojo obveznost obveščanja potrošnika, če je v kreditni pogodbi navedel natančen znesek EOM.
- 16 Tožena stranka uveljavlja tudi ugovor zastaranja na podlagi člena 107(1) in (2) kodeksu cywilnego (civilni zakonik). Tudi če bi zastaralni rok začel teči na dan vračila celotnega preostanka kredita, bi zahtevek za vračilo neupravičene obogatitve ob vložitvi tožbe na sodišče zastaral.
- 17 Po mnenju tožene stranke iz sodb Sodišča Evropske unije v zadevah C-698/18, C-699/18, C-224/19 in C-259/19 izhaja, da
- (a) je združljivo s pravom Evropske unije, da se zaradi pravne varnosti določijo razumni roki za potrošnike za vložitev tožbe pod grožnjo zastaranja. To velja tudi za načelo, da se lahko zastaralni rok v zvezi s tožbami, ki jih vložijo potrošniki, podaljša tudi v primeru tožb za priznanje restitucijskih učinkov, ki izhajajo iz ugotovitve, da je kredit brezobresten in brezplačen.

(b) Če je triletni zastaralni rok določen z zakonom in znan vnaprej, to predstavlja zadosten ukrep, ki zadevnemu potrošniku omogoča pripravo in vložitev učinkovitega pravnega sredstva. Dolžina zastaralnega roka zato sama po sebi ni nezdržljiva z načelom učinkovitosti.

- 18 Tako tožeča stranka kot nekatera slovaška sodišča so sodbo Sodišča C-485/19 razlagali tako, da je Sodišče „pustilo v veljavi“ le objektivni zastaralni rok 10 let.

Obrazložitev predloga

- 19 Po mnenju predložitvenega sodišča slovaški zakon o potrošniških kreditih ni pravilno prenesel Direktive v zvezi s trajanjem pogodbe in je ponudnika zavezal, da ob sklenitvi zadevne pogodbe zagotovi dodaten element, kot je razvidno iz primerjave navedbe iz Direktive in navedbe iz slovaškega zakona o potrošniških kreditih.
- 20 Pogodbeno razmerje med strankama je že prenehalo, zato se ni mogoče sklicevati na nepošteno naravo pogodbenega pogoja.
- 21 Nacionalno sodišče mora obravnavati tudi vprašanje veljavnosti zastaralnega roka. Sodišče meni, da je v nasprotju z načelom učinkovitosti položaj, ko zastaralni rok za zahtevek za vračilo neupravičene obogatitve – koristi, ki je bila pridobljena na podlagi nepoštenega pogodbenega pogoja – začne teči, preden sodišče odloči o tem nepoštenem pogodbenem pogoju.
- 22 Po drugi strani pa sodišče dvomi, ali je treba enako ugotoviti tudi v primeru, ko pogodba ne vsebuje zakonskega elementa (zaradi neobstoja katerega je mogoče sklepati, da je kredit brezplačen in brezobresten) ali pa je ta napačno naveden.
- 23 Sodišče meni, da mora biti potrošnikovo vedenje o nastanku neupravičene obogatitve povezano z določenim objektivnim trenutkom. Zgolj trditev potrošnika, da je za neupravičeno obogatitev izvedel na določen datum od tretje osebe (npr. od civilnega združenja, ki mu izda potrdilo, da je za neupravičeno obogatitev izvedel dve leti pred vložitvijo zahtevka), ne more zadostovati.
- 24 Po mnenju predložitvenega sodišča glede vprašanja začetka teka zastaralnega roka v primeru tožbe zaradi neupravičene obogatitve ni razlike med tožbo iz potrošniškega razmerja in tožbo iz drugih pravnih razmerij, s tem da nacionalna zakonodaja v razmerjih, ki niso potrošniška, ne določa, da začne zastaralni rok teči šele, ko sodišče ugotovi pravno podlago za to tožbo.
- 25 Nacionalno sodišče se ne strinja s pravnimi argumenti tožeče stranke in se strinja s pravnimi argumenti tožene stranke, vendar se je glede na sodno prakso Krajský súd v Prešove (regionalno sodišče v Prešovu) (kot pritožbeno sodišče) odločilo prositi za razlago direktiv 2008/48/ES in 93/13/EGS ter sodb Sodišča. Razlaga teh direktiv in sodne prakse je bistvena za vsebinsko rešitev zadeve.

- 26 Predložitveno sodišče je zato predložilo vprašanja za predhodno odločanje, navedena v izreku.

DELOVNI DOKUMENT